

Notitie Voortgang uitvoering Kaderrichtlijn Water 2014

1. De context

De Kader Richtlijn Water (KRW) heeft tot doel de kwaliteit van het oppervlaktewater (chemisch en ecologisch) en het grondwater (kwaliteit en kwantiteit) te verbeteren. De maatregelen hebben een resultaatsverplichting en de doelen moeten uiterlijk in 2027 zijn bereikt.

De uitvoering van de eerste planperiode loopt tot eind 2015 loopt. Er volgen nog 2 planperiodes tot 2027.

De implementatie van de KRW is in Nederland georganiseerd via stroomgebieden van de grensoverschrijdende rivieren. Provincie Utrecht heeft te maken met deelstroomgebieden Rijn West en Rijn Oost. Voor provincie Utrecht gaat het in Rijn Oost om een gedeelte van Waterschap Vallei en Veluwe. De deelstroomgebieden leveren via het Informatiehuis Water data aan. Een (indicatieve) selectie van maatregelen wordt gebruikt voor een rapportage aan de Tweede Kamer over de uitvoering van het Nationaal Water Plan (Water in Beeld). Doel van de rapportage van het Rijk is om zowel nationaal als per (deel)stroomgebied een overzicht te krijgen van de voortgang in de uitvoering. Het betreft sterk geaggregeerde eenheden.

Rijn West maakt ook een eigen voortgangsrapportage voor het deelstroomgebied met een globaal beeld van de uitvoering door verschillende partijen in het deelstroomgebied. Rijn-Oost brengt dit jaar geen afzonderlijke voortgangsrapportage uit. De voortgang is gepubliceerd in de nieuwsbrief RBO Rijn-Oost "Waterbericht" van mei 2015. (zie link aan einde van deze notitie). De regionale documenten geven een beeld van de maatregelen uitgevoerd in 2014 in relatie tot de totale opgave tot eind 2015 voor het gehele deelstroomgebied.

2. Leeswijzer

Eerst wordt kort geschetst welke activiteiten de provincie Utrecht in 2014 heeft ontplooid (3a). Om dit in perspectief te plaatsen volgen de hoofdlijnen van de voortgang op regionaal niveau in Rijn West en Rijn Oost (3b). Tenslotte volgt nog een landelijk beeld uit de rapportage Water in Beeld aan de Tweede kamer (3c). De rapportages op deelstroomgebied kijken niet naar effecten van maatregelen op de waterkwaliteit. Voor veel maatregelen zijn de verwachte effecten op waterkwaliteit pas na een aantal jaren meetbaar.

3. Wat kan er globaal over de prestaties in 2014 worden geconcludeerd?

a. De prestaties van de provincie Utrecht in 2014

Provincie Utrecht is verantwoordelijk voor de uitvoering van maatregelen voor grondwater. Voor grondwater is er een relatie met bodemsanering, natuur en drinkwaterbeleid. Ook via het instrument Agenda Vitaal Platteland levert de provincie een bijdrage aan de uitvoering van maatregelen met een positief effect op de KRW-doelen. Hier komen ook maatregelen in beeld die door de agrarische sector worden genomen. Verder is er ook een relatie met N2000 en TOP trajecten (verdrogingsmaatregelen).

Grondwater

De in de 1e KRW-planperiode afgesproken maatregelen ten aanzien van grondwater zijn grotendeels afgerond. Alleen de aanpak van de bodemverontreinigingen en de uitvoering van de hydrologische maatregelen in drie Natura2000-gebieden zijn nog niet afgerond.

Winnings menselijke consumptie

Voor alle openbare drinkwaterwinnings zijn de afgelopen jaren gebiedsdossiers opgesteld. De maatregelen uit de gebiedsdossiers zijn, in overleg met de gebiedspartners verder uitgewerkt tot het Uitvoeringsprogramma Drinkwater, dat in het voorjaar 2014 is vastgesteld. Een groot deel van deze maatregelen is als KRW-maatregel voor de 2^e planperiode opgenomen in het ontwerp BWM-plan. In 2014 is al een begin gemaakt met de uitvoering van het Uitvoeringsprogramma.

In 2014 zijn voor de zeven belangrijkste Utrechtse industriële- en eigen winningen voor menselijke consumptie (o.a. Vrumona, Heinz, RCN Het Grote Bos) feitendossiers opgesteld waarbij ook de kwaliteitsgegevens zijn opgevraagd en geanalyseerd. In 2015 wordt gestart met het vervolgtraject, waarbij de resultaten met de betreffende bedrijven worden besproken en afspraken worden gemaakt over o.a. het in de toekomst leveren van gegevens ten behoeve van de KRW-beoordeling.

Bodemverontreinigingen

De aanpak van de bodemverontreinigingen (puntbronnen) is nog niet afgerond, maar vordert gestaag. De aanpak vond plaats conform de landelijke afspraken (Bodemconvenant 2009). In 2015 zijn landelijk nieuwe afspraken gemaakt in het Convenant bodem en ondergrond 2016-2020, over de aanpak van de nog resterende opgave.

N2000

Wat betreft de hydrologische maatregelen voor de Natura 2000-gebieden voert de provincie de regie, de uitvoering ligt grotendeels bij de waterschappen.

De uitvoering van de hydrologische maatregelen in de N2000-gebieden Botshol, Kolland & Overlangbroek en Hel/Blauwe Hel (onderdeel van N2000-gebied Binnenveld), Oostelijke Vechtplassen (Noorderpark) heeft in 2014 is vertraagd. In de Bethunepolder (onderdeel van Natura 2000-gebied de Oostelijke Vechtplassen) is in 2014 de herinrichting opgeleverd. De laatste stap voor dit gebied, het opzetten van het waterpeil, zal naar verwachting in 2015 plaats vinden.

Oppervlaktewater

Agrarisch natuurbeheer / Groenblauwe diensten POP3

Een belangrijk spoor om in de komende jaren nutriëntenmaatregelen op grotere schaal te implementeren zijn financiële prikkels in het kader van groenblauwe diensten en POP-3. De financiering via het Europese Plattelands- ontwikkelingsprogramma (POP-3) is daarvan een belangrijk onderdeel. Provincies werken vanaf 2014 daartoe beleid uit en werken samen met de waterschappen en de collectieven aan de voorbereiding van goede subsidieaanvragen.

Vooruitlopend op het beschikbaar komen van POP-3 middelen vanaf 2016, hebben de meeste waterschappen in Rijn-West pilots opgestart om in samenwerking met agrarische natuurverenigingen en/of andere collectieven contracten met agrariërs af te sluiten voor het nemen van groenblauwe maatregelen.

b. Regionaal

Grondwater deelstroomgebied

De provincies werken samen met belanghebbende partijen in de gebieden rondom drinkwaterwinningen om deze te beschermen en onze voorraad schoon drinkwater zorgvuldig te beheren. In al deze gebieden zijn de (mogelijke) risico's (waaronder bodemverontreiniging en bestrijdingsmiddelen) in kaart gebracht en passende maatregelen voorgesteld. In goede samenwerking met de andere partijen worden vele van deze maatregelen nu bij de verschillende drinkwaterwinningen uitgevoerd. Een deel zal in 2015 zijn afgerond. Dit gaat naar ieders tevredenheid. De aanpak is ook afgestemd in de deelstroomgebieden

De werkgroep Grondwater in Rijn West en in Rijn Oost hebben een Achtergronddocument Grondwater opgesteld, een ambtelijk-technisch achtergronddocument met een toelichting op grondwateraspecten behorend bij het stroomgebiedsbeheerplan (SGBP). Centraal in het document staan de doelen en de onderbouwing van de risicoanalyse en de toestandbeoordeling van het grondwater zoals opgenomen in de factsheets grondwater. De achtergronddocumenten bundelen informatie die gebruikt wordt voor de verschillende KRW-rapportages.

Natura 2000 en andere natuur

Grondwater en de kwaliteit van natuur hangen nauw samen. Het gaat dan om het beschikbaar hebben van voldoende grondwater dat voedselarm is. Bij een aantal gebieden wacht de uitvoering van de maatregelen op de invoering van het PAS of de uitvoering van beheerplannen (en het daarmee beschikbaar komen van financiële middelen). De provincies hebben de ambitie om in 2015 het beleid voor de KRW beter te laten aansluiten op dat voor N2000 en biodiversiteit in het algemeen. Hierbij zal aandacht zijn voor de rol van derden in de uitvoering en de kwaliteit van overige (niet KRW) wateren.

Rijn West

2014 is een productief jaar geweest in Rijn-West. Er is flinke voortgang geboekt bij de uitvoering van KRW-maatregelen. Na afronding van de gebiedsprocessen heeft het RBO in juli de Adviesnota Schoon Water Rijn-West 2016-2021 vastgesteld, waarin de grote lijnen worden uitgezet voor de uitvoering van de KRW in de komende periode. Het project vismigratie heeft de eerste resultaten opgeleverd, zoals een visie vismigratie en de

film "De weg naar gezond water". Het werk aan het nutriëntenproject heeft handen en voeten gekregen in een aantal uitvoeringsprogramma's en projecten. Er zijn goede afspraken gemaakt over de inspraak en besluitvorming van de verschillende water- en KRW-plannen.

Maatregelen

In 2014 is goede voortgang geboekt bij het realiseren van inrichtingsmaatregelen. Er is onder andere 170 km natuurvriendelijke oever gereed gekomen en er zijn bij 56 kunstwerken vispassages of andere voorzieningen aangelegd. Ook is bij 221 ha de gebruiksfunctie gewijzigd. Beheermaatregelen zijn volop in uitvoering. Er is 584 ha vegetatie- en waterkwaliteitsbeheer gereed of in uitvoering alsmede 416 ha visstands- en schelpdierbeheer. Dit zijn in de regel doorlopende activiteiten, daarom is het aandeel "gerekend" hier relatief beperkt.

Bij de aanleg van natuurvriendelijke oevers en vispassages hebben verschillende waterbeheerders meer gerealiseerd dan is opgenomen in het SGBP-1. In totaal gaat het om 67 km natuurvriendelijke oever en een kleine 50 vispassages. Omdat er op andere plaatsen ook maatregelen zijn gefaseerd komt dit niet inde bruto-cijfers voor het hele stroomgebied naar voren.

Volgens de officiële KRW-indeling zijn de maatregelen ingedeeld in 37 categorieën. In Rijn-West zijn op dit moment in 11 categorieën de maatregelen voor meer dan 90% gereed of in uitvoering. Dit is de stand vergeleken met de oorspronkelijke opgaven uit het 1e Stroomgebiedbeheerplan (SGBP-1) in 2009, dus inclusief maatregelen die naderhand gefaseerd zijn naar een volgende periode of die zijn vervallen als gevolg van veranderde inzichten in effectiviteit of vanwege financiële overwegingen.

De resterende opgave voor 2015 ligt vooral bij maatregelen die op 1-1-2014 nog in voorbereiding waren. Het gaat hier vooral om de categorieën aanpassen waterpeil, opstellen nieuw plan, overige instrumentele maatregelen en enkele maatregelen van kleine omvang.

De waterbeheerders hebben een prognose gegeven voor de realisatie van maatregelen op 31-12-2015, aan het eind van SGBP-1. Bij de meerderheid van de categorieën zal naar verwachting de omvang van de maatregelen uit SGBP-1 worden gerealiseerd of overtroffen. De cijfers moeten vooralsnog met enige voorzichtigheid worden bezien, omdat de conversie naar standaard-rapportage-eenheden voor enige vertekening kan zorgen. Bij de aanleg van natuurvriendelijke oevers in stilstaand/langzaam stromend water, vispassages en bij actief vegetatiebeheer is sprake van een duidelijke plus.

Om de kwaliteit van het grondwater te kunnen meten hebben de provincies in 2014 een gezamenlijke aanbesteding voor de grondwater(laboratorium)analyses uitgezet. Op deze wijze zijn voor 2015-2018 de verwerking en analyses van monsters centraal ingekocht. In 2015 zal dit worden gebruikt voor een nieuwe ronde van monsternames waarbij ook wordt gekeken naar verontreinigende stoffen die tot dusverre niet werden gemeten.

Als onderdeel van een risicoanalyse van de overige winningen voor menselijke consumptie heeft de provincie Utrecht de grotere industriële onttrekkers bevestigd naar de kwaliteit van het grondwater dat zij zelf oppompen en gebruiken bij het produceren van voedingsmiddelen of (fris)dranken. De resultaten hiervan worden in 2015 besproken en dan worden ook afspraken gemaakt over het in de toekomst aanleveren van gegevens voor de KRW.

Adviesnota Schoon Water Rijn-West 2016-2021

De partners in Rijn-West blijven ook in de periode 2016-2021 investeren in schoon en gezond water, om zo stap voor stap de gewenste waterkwaliteit te bereiken. Want schoon en gezond water is essentieel voor een gezonde en veerkrachtige leefomgeving en ook economisch van grote waarde. De Adviesnota Schoon Water, die het RBO Rijn-West in juli 2014 heeft uitgegeven, beschrijft wat er is bereikt in de periode sinds 2009, de grote lijnen van de aanpak in Rijn-West en de bestuurlijke agenda voor de komende periode. De Adviesnota is daarmee een basiselement voor het werken aan de KRW in Rijn-West.

Het RBO constateert dat de waterdoelen die in 2009 zijn vastgesteld passen bij het gebied en de gebiedskwaliteit die zij nastreeft. De Rijn-West partners handhaven het ambitieniveau, toegenomen kennis en inzicht is wel reden om in een beperkt aantal gevallen doelen te actualiseren. De nutriëntenaanpak zal worden voortgezet. Er is sprake van positieve ontwikkelingen, die nog wel moeten worden omgezet in resultaten in het veld.

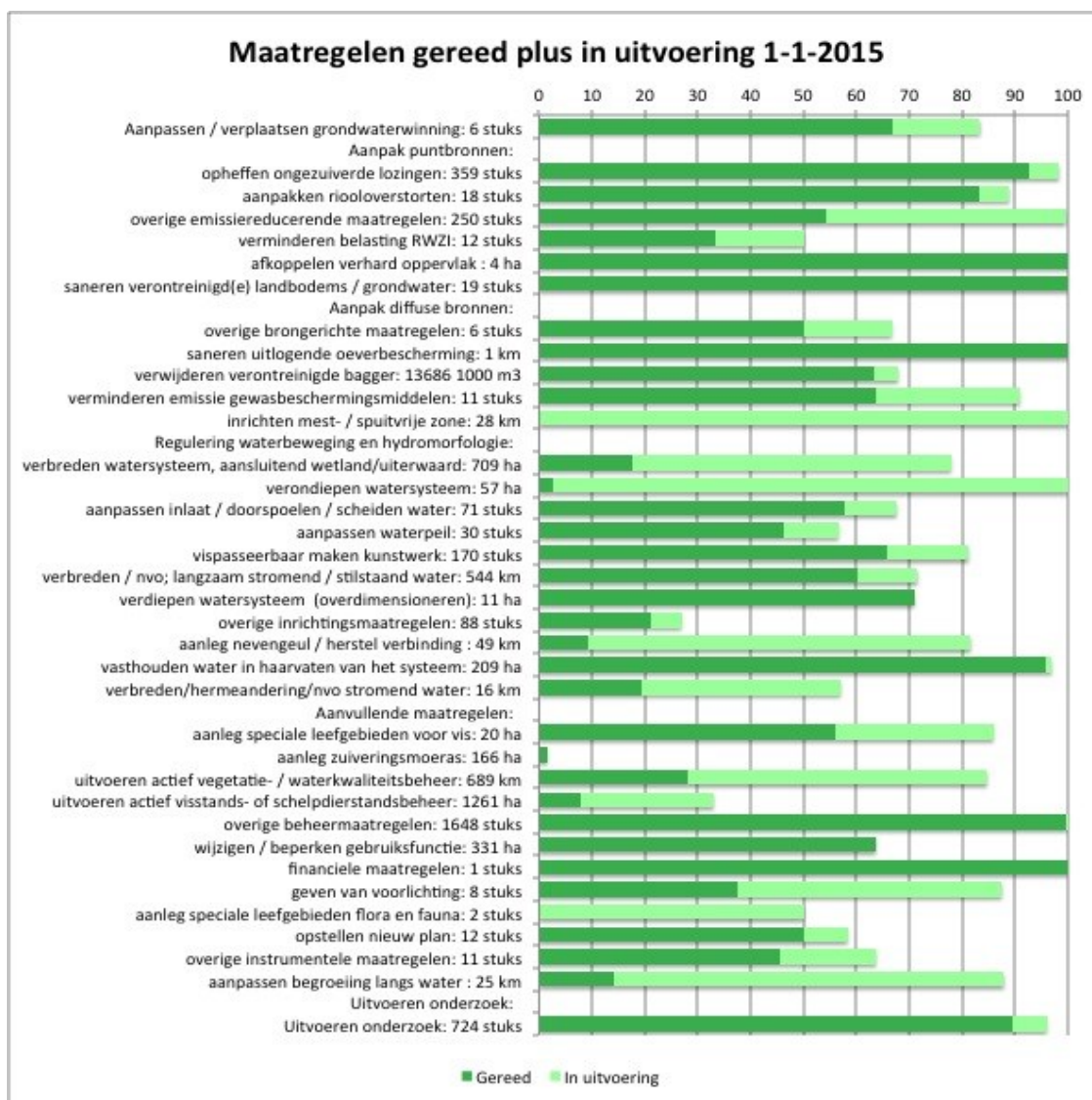

Diagram 1 percentage maatregelen per categorie dat op 1-1-2015 gereed is of in uitvoering en de toename in 2014 in Rijn West

Nutriënten

Na het vaststellen van het RBO-advies “Nutriëntenmaatwerk in de polder”, het besluit tot samenwerken en de overeenkomsten voor veenweiden en het bollengebied is in 2014 verder gewerkt om de nutriëntenaanpak handen en voeten te geven.

Onder regie van de projectgroep veenweiden is inmiddels het uitvoeringsprogramma in het veenweidegebied van de grond gekomen: momenteel lopen er 18 regionale nutriëntenprojecten. In totaal nemen in 2014 zo'n 200 agrarische bedrijven deel aan studiegroepen kringlooplandbouw. Dat is 15% van het totaal aantal melkveebedrijven in het veenweidegebied. Het totaal aantal deelnemers aan projecten rond erfscans, natuurvriendelijke oevers en onderwater-drainage bedraagt in 2014 ongeveer 150 agrarische bedrijven. Dat is 10% van het totaal.

Rijn Oost

De uitvoering van de maatregelen uit het SGBP-1 is in 2014 in een goed tempo voortgezet. Dat geldt ook voor de inrichtingsmaatregelen.

In 2014 zijn onder andere alle maatregelen voor vermindering van de emissie van nutriënten uit de landbouw afgerond, is er 87 km natuurvriendelijke oever gereed gekomen en is er 21 ha wetlands opnieuw ingericht.

10 Van de 35 categorieën maatregelen zijn inmiddels geheel gereed. Bij 12 categorieën is nog een klein deel in voorbereiding. De verwachting is dat deze vrijwel allemaal in 2015 in uitvoering komen.

De maatregelen in onderstaande tabel zijn weergegeven volgens de officiële indeling van de KRW. Hierdoor is de voortgang tussen lidstaten en stroomgebieden vergelijkbaar.

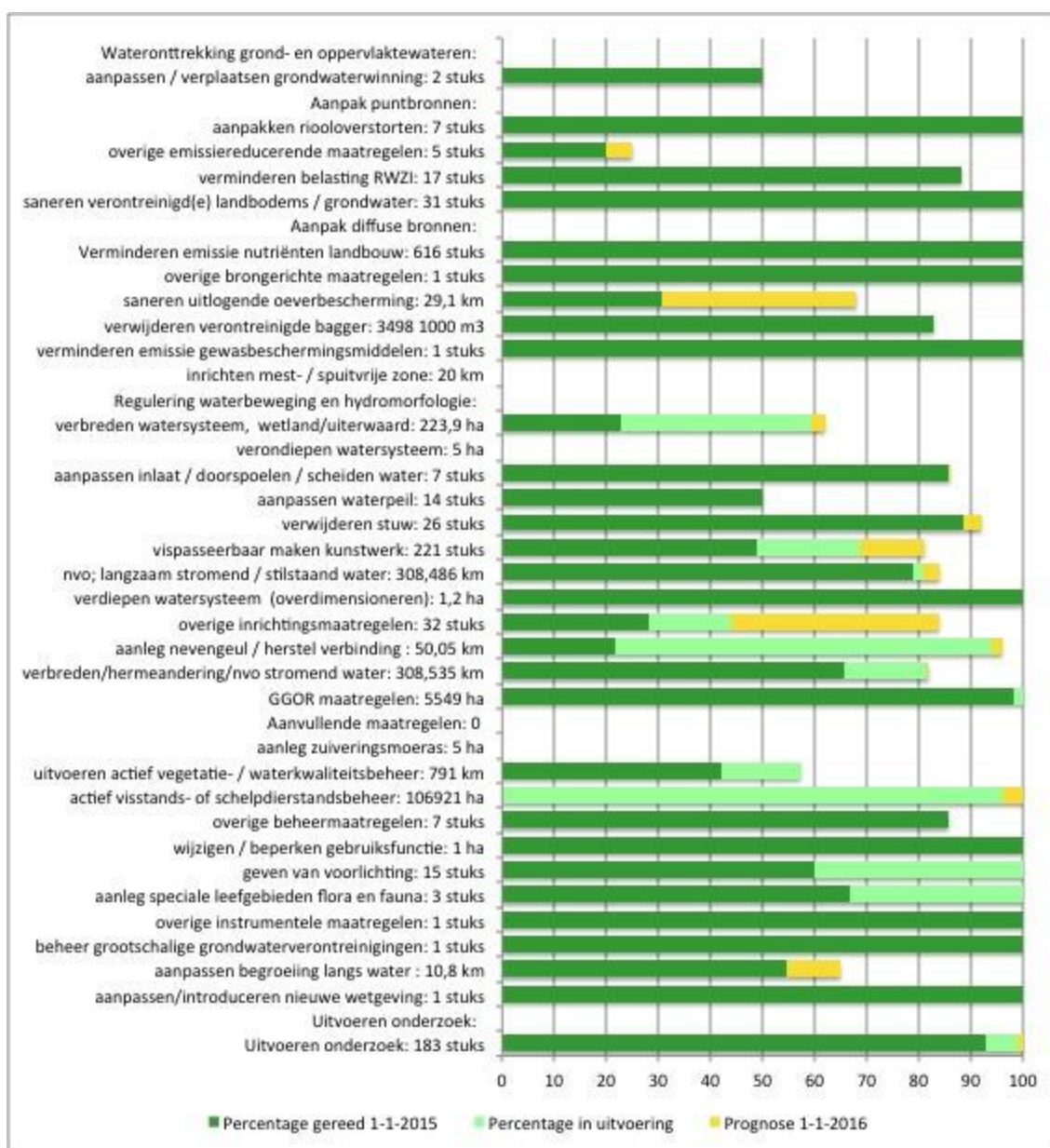

Diagram 2 geeft percentage maatregelen per KRW-categorie gereed en in uitvoering op 1-1-2015 in Rijn Oost

Prognose uitvoering SGBP-1

Diagram 2 laat zien wat de prognose is van de uitvoering van de KRW-maatregelen aan het eind van de eerste uitvoeringsperiode op 31-12-2015 (gele kleur). Deze inschatting van de uiteindelijke realisatie is opgesteld op basis van de gegevens die de waterbeheerders hebben ingevoerd in het Waterkwaliteitsportaal. Het betreft grotendeels maatregelen die al in uitvoering zijn en ook enkele maatregelen die in 2014 nog in voorbereiding waren maar naar verwachting nog in 2015 gereed komen. De referentie is de oorspronkelijke maatregeltabel van SGBP-1, dus inclusief maatregelen die gefaseerd en ingetrokken zijn.

De prognose laat zien dat bij 15 van de 35 categorieën 100% of meer van de maatregelen zullen zijn uitgevoerd; bij 8 categorieën 80-100% en bij 12 categorieën minder dan 80%. Bij deze laatste groep gaat het in de meeste gevallen om categorieën met een geringe omvang. Maatregelen met een grotere omvang waar eind 2015 minder dan 80% is gerealiseerd zijn: verbreden watersysteem in wetland of uiterwaard, aanpassen waterpeil en actief vegetatiebeheer. Een deel van de maatregelen van Rijkswaterstaat langs de IJssel zal pas in 2016 worden opgeleverd.

Bij enkele categorieën, met name vispassages en de aanleg van natuurvriendelijke oevers is door verschillende waterbeheerders meer gerealiseerd dan voorzien in SGBP-1.

Enkele bijzonderheden per categorie

Vispassages: 3 waterbeheerders verwachten meer vispassages te realiseren dan aangegeven in SGBP-1.

Natuurvriendelijke oevers en beekherstel: verschillende waterbeheerders hebben in 2014 een flinke inhaalslag gemaakt bij het uitvoeren van deze inrichtingsmaatregelen. Bij 2 waterschappen is deze inhaalslag nog in volle gang.

Natura2000- en PAS-maatregelen: doordat het N2000/PAS-proces op verschillende plaatsen nog niet of pas recent tot besluitvorming heeft geleid zullen verschillende van deze maatregelen doorlopen tot in de volgende periode.

Bescherming drinkwaterwinning en bodemsanering: het opstellen van de gebiedsdossiers is geheel afgerond. Enkele aanvullende onderzoeken lopen nog. Er zijn uitvoeringsprogramma's opgesteld waarvan maatregelen in de volgende periode worden uitgevoerd.

Waterschap Vallei en Veluwe

Waterschap Vallei en Veluwe heeft In 2014 een behoorlijke inhaalslag gemaakt met de voorbereiding van herinrichtingsprojecten. In dit jaar 2015 komen veel projecten in uitvoering, zodat deze op hoofdlijnen conform planning kunnen worden opgeleverd. Enkele meer innovatieve nutriëntengerelateerde maatregelen zijn ingetrokken door tegenvallende monitoringsresultaten en voortschrijdend inzicht over de effectiviteit. De pilot Mudtrap in de Lunterse beek functioneerde niet naar verwachting.

Verder is gestart met het hydraulisch doorrekenen van alle KRW waterlichamen om te bepalen waar voldoende dimensieruimte in het profiel zit. Op grond van deze studie zal stapsgewijs (per onderhoudsrayon) in de komende drie jaar het ecologisch onderhoud uitgerold worden.

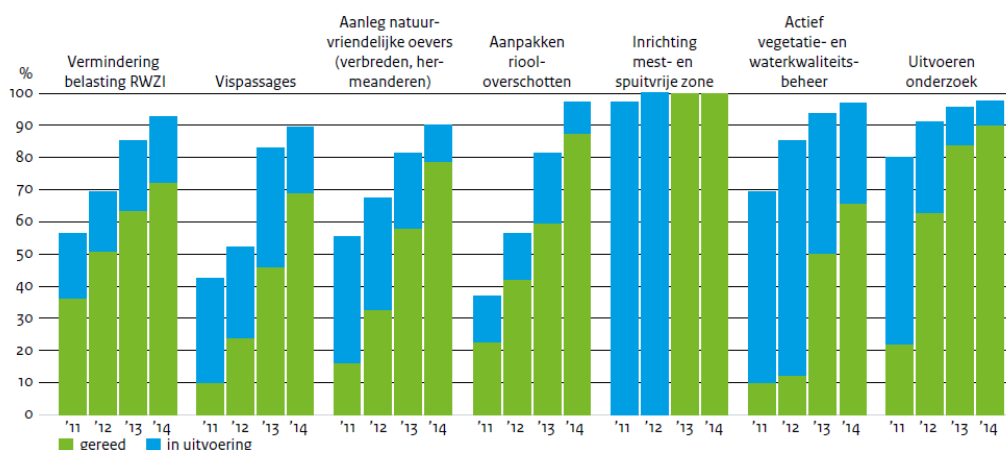
c. Landelijk beeld

Water in beeld is de voortgangsrapportage over de uitvoering van de actiepunten uit het Nationaal Waterplan 2009-2015 (NWP) en het Bestuursakkoord Water (BAW). Deze uitgave verschijnt onder verantwoordelijkheid van de minister van Infrastructuur en Milieu (IenM).

Uitvoering stroomgebiedbeheerplannen 2009-2015

De uitvoering van gebiedsgerichte maatregelen uit de stroomgebiedbeheerplannen vordert goed. Met dien verstande dat de maatregelen in de rijkswateren die onder het kabinet Rutte 1 zijn getemporeerd pas na 2015 worden ingelopen.

Eind 2014 is meer dan 90 procent van de gebiedsgerichte KRW-maatregelen gereed of in uitvoering. De verwachting is dat er eind 2015 voor sommige maatregelen meer is gerealiseerd dan in 2009 werd afgesproken en voor sommige maatregelen minder. De verschillen zijn echter beperkt.

Bron: Water in Beeld 2014 Voortgangsrapportage Nationaal Waterplan over het jaar 2014

Vorbereiding actualisatie stroomgebiedbeheerplannen (2016-2021)

In 2014 zijn de waterbeheerders begonnen met de voorbereidingen om de beheerplannen voor de stroomgebieden van de Eems, Maas, Rijn en Schelde te actualiseren. Samen met de betrokken partijen in deze gebieden is zoveel mogelijk gezocht naar samenhang met andere wateropgaven, de gebiedsdossiers voor drinkwater en Natura2000 beheerplannen. De Tweede Kamer is hierover apart geïnformeerd (TK 27 625, nr. 330). Per waterlichaam zijn factsheets met figuren en tabellen gemaakt. De ontwerp-stroomgebiedbeheerplannen zijn in december 2014 ter inzage gelegd, om betrokken partijen in de gelegenheid te stellen hun zienswijzen te geven.

Bij het Informatiehuis Water is het Waterkwaliteitsportaal ingesteld. Op deze website zijn namens de waterbeheerders de meest recente gegevens over de waterkwaliteit gebundeld (www.waterkwaliteitsportaal.nl). Hiermee zijn de factsheets voor de stroomgebiedbeheerplannen opgesteld en zo is veel informatie over waterkwaliteit publiek beschikbaar gemaakt.

Kaderrichtlijn Water onderdeel van Deltafonds

Op Prinsjesdag 2014 zijn de middelen voor de uitvoering van KRW-maatregelen door Rijkswaterstaat in het hoofdwatersysteem overgeboekt van Hoofdstuk XII van de begroting naar het Deltafonds. Hiermee is een integrale aanpak bij investeringen in het ruimtelijk domein beter mogelijk [77]. Tevens zijn de middelen aangevuld, zodat de beoogde maatregelen tot 2027 in uitvoering kunnen worden gebracht.

Deltaplan Agrarisch Waterbeheer

In het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) richten de Nederlandse land- en tuinbouwsector en de waterbeheerders zich enerzijds op verbetering van waterkwaliteit en waterkwantiteit. Hiertoe behoort een efficiënter gebruik van schaars zoetwater. Anderzijds spant het DAW zich in om een economisch sterke en duurzame land- en tuinbouwsector te realiseren. Voor de realisatie van het zogeheten derde Plattelandsontwikkelingsprogramma is jaarlijks 65 miljoen euro beschikbaar. De helft van dit geld komt uit het Gemeenschappelijke Landbouwbeleid. De andere helft is afkomstig uit nationale cofinanciering van waterschappen en provincies. Daarnaast kan een beroep worden gedaan op de middelen uit het Deltaprogramma Zoetwater.

Aanpak nutriënten

In 2014 is het vijfde Nitraatactieprogramma voorbereid. Op basis hiervan heeft de Europese Commissie in mei 2014 bepaald dat Nederland inzake de EU Nitraatrichtlijn op een bepaalde wijze van vastgestelde normen mag afwijken. Dit besluit vervalt op 31 december 2017. Conform het actieprogramma is de wijziging van de Meststoffenwet die de verplichte mestverwerking regelt, op 1 januari 2014 in werking getreden. De Programmatische Aanpak Stikstof heeft tot doel dat ons land voldoet aan de Europese voorwaarden voor stikstofbeleid.

Naast reductie en regulatie van stikstof producerende activiteiten voorziet de aanpak in maatregelen om natuur meer robuust te maken. Hieronder vallen bijvoorbeeld hydrologische maatregelen die door de waterschappen zo mogelijk in combinatie met andere maatregelen worden uitgevoerd.

Gewasbeschermingsmiddelen

Informatie over de aanwezigheid van gewasbeschermingsmiddelen in het oppervlaktewater is te vinden op de website www.bestrijdingsmiddelenatlas.nl. Op deze site staat waar gewasbeschermingsmiddelen in het oppervlaktewater zijn gemeten, waar en wanneer normen worden overschreden en wat de belangrijkste probleemstoffen zijn. Uit meetgegevens van de waterbeheerders blijkt dat gedurende het jaar op ongeveer de helft van de meetlocaties de normen voor de concentraties gewasbeschermingsmiddelen werden overschreden. Dit kan schadelijke gevolgen hebben voor organismen die in het water leven en organismen die zich in dezelfde voedselketen bevinden, maar ook voor omwonenden.

Waterbeheerders werken samen met agrariërs om methoden voor de inzet van gewasbeschermingsmiddelen te ontwikkelen die minder schadelijk zijn.

Medicijnresten en andere microverontreinigingen

Dankzij nieuwe analysemethoden wordt steeds meer duidelijk dat in ons oppervlaktewater veel door de mens gemaakte stoffen voorkomen (bijvoorbeeld medicijnresten en microplastics), die mogelijk schadelijke effecten hebben op de ecologie of de kwaliteit van de drinkwaterbronnen. Veelal is niet duidelijk of de aangetroffen concentraties daadwerkelijk schadelijk zijn, of maatregelen nodig of zinvol zijn en welke maatregelen dat dan zouden moeten zijn.

Mede door vergrijzing worden er in toenemende mate medicijnresten in het water aangetroffen. Er zijn inmiddels behoorlijk wat gegevens bekend over de concentraties van medicijnresten in ons oppervlaktewater, maar er is nog weinig consensus over de interpretatie daarvan. Er zijn al wel duidelijke schadelijke effecten aangetoond voor dieren in het water.

De Europese Commissie heeft aangekondigd dat op termijn voor een aantal nieuwe stoffen normen kunnen worden ingevoerd. Daarnaast is een Europese Strategie voor de aanpak van medicijnresten in het water aangekondigd. De farmaceutische industrie draagt hier actief aan bij middels haar eco-pharmaco-stewardship scheme¹. Nationaal zijn er verschillende initiatieven om zo veel mogelijk te voorkomen dat deze nieuwe stoffen in het water komen (TK 27625, nr. 318, 329). Er wordt gewerkt aan een ketenaanpak voor geneesmiddelen, van de bron tot aan de zuivering van medicijnen uit afvalwater. Ook een green deal met de zorgsector is hier onderdeel van. De Unie van Waterschappen en Vewin hebben hun eigen plan van aanpak gemaakt om een bijdrage te leveren aan de nationale aanpak¹.

Ons Water

Ons Water is de nieuwe publiekscommunicatie van de waterpartners om het waterbewustzijn in Nederland te versterken. Dit programma is een initiatief van IenM, Rijkswaterstaat, UvW, IPO, VNG, Vewin en de Deltacommissaris. Ons Water gaat over alle aspecten van het waterbeleid: veiligheid, wateroverlast, voldoende zoet water en de kwaliteit van oppervlakte- en drinkwater.

De strategie van Ons Water is erop gericht dat iedereen in ons land zich ervan bewust wordt, dat bescherming tegen hoogwater, borgen van voldoende zoetwater en waterkwaliteit niet vanzelfsprekend zijn. Dat er nieuwe maatregelen nodig zijn en dat mensen zelf ook een verantwoordelijkheid en handelingsperspectief hebben. Ons Water is een meerjarig communicatieprogramma.

In juni 2014 startte Ons Water met een tour langs de provincies. In september was de landelijke lancering van de website onswater.nl, die op postcodeniveau informatie geeft over water in de directe leefomgeving. Eind september 2014 zijn de Ons Water-website www.overstroomik.nl en de bijbehorende app gelanceerd, die bewoners laten zien wat zij kunnen doen bij grote overstromingen: blijven of vertrekken.

d. Internationaal

Aanvullende indicatoren voor toestandsbepaling waterkwaliteit akkoord

De Europese Commissie heeft ingestemd met aanvullende indicatoren voor de toestand van het water. Met het bestaande principe 'one out, all out' is het beeld van de toestand te negatief en zijn veranderingen van de waterkwaliteit niet zichtbaar. De toestand voor de afzonderlijke biologische parameters is verbeterd in Nederland. Van de oppervlaktewaterlichamen voldoet zo'n 20 tot 40 procent per parameter. Het grootste probleem voor de ecologische toestand blijft de overschrijding van normen voor nutriënten stikstof en fosfor. Voor de chemische parameters is het verloop in de tijd moeilijk aan te geven door veranderingen in meetmethoden, maar er zijn geen signalen dat de belasting van schadelijke stoffen toeneemt. De probleemstoffen in de chemische toestand kunnen veelal als 'ubiquitair' worden geduid: stoffen waarvan de productie of het gebruik al is verboden, maar die vanwege persistentie nog lang in het milieu voorkomen. Op Europees niveau vond Nederland draagvlak bij andere lidstaten en de Europese Commissie voor aanvullende indicatoren voor de toestand van het water. Met het bestaande principe 'one-out, all-out' is het beeld van de toestand te negatief en is de inmiddels opgetreden verbetering van de waterkwaliteit in Nederland niet zichtbaar. Bovendien is het resultaat van de methode niet goed vergelijkbaar tussen lidstaten. Zoals aangegeven in de beleidsreactie op het OESO rapport Nederlands Waterbeleid blijven de ambities op het gebied van de waterkwaliteit onveranderd hoog.

Door de Rijncommissie zijn microverontreinigingen nader bekeken om de emissies terug te kunnen dringen. Er is een aantal acties op EU-niveau en nationaal niveau gedefinieerd. Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) heeft geïnventariseerd via welke bronnen op het land microplastics in zee terecht komen². Intussen pleit Nederland in samenwerking met de Nationale Cosmetica Vereniging voor een Europees verbod op het gebruik van microplastics in cosmetica. De UvW heeft het Ketenakkoord kunststofkringloop ondertekend om daarmee op een actieve manier bij te dragen aan de probleembepaling en mogelijke oplossingen.

OESO rapport 'Water Governance in The Netherlands, fit for the future?'

Op 17 maart 2014 verscheen het rapport 'Water governance in the Netherlands, fit for the future?' van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). Dit rapport, opgesteld in opdracht van het ministerie van IenM en de UvW, oordeelt positief over het Nederlandse waterbeleid. De OESO concludeert dat Nederland gezien wordt als een mondiale referentie op het gebied van waterbeheer, tegen relatief lage kosten. De OESO wees ook op een aantal kwetsbaarheden in het Nederlandse waterbeleid en deed een aantal aanbevelingen. Eén van de acties is het vergroten van het waterbewustzijn via het communicatieprogramma Ons Water.

Ook is begonnen met een onderzoek naar de vraag hoe de toekomstbestendigheid van het bekostigingssysteem van het Nederlandse waterbeheer nog verder kan worden verbeterd. Volgens de OESO is de bekostiging op dit moment goed geregeld, maar kunnen met het oog op de toekomst economische prikkels worden versterkt om efficiënt om te gaan met 'te veel', 'te weinig' en 'te vervuild' water. Door de decentrale opbouw van het Nederlandse systeem is er volgens de OESO sprake van veel ongelijksoortige informatie, waardoor er een gebrek is aan transparantie van prestaties. Om die te vergroten wordt de jaarlijkse publicatie Water in beeld in 2016 verbreed naar de Staat van Ons Water. Hierin wordt ingegaan op maatschappelijk aansprekende thema's, de mijlpalen uit het Nationaal Waterplan 2016-2021 en wordt de verbinding gelegd met bronmateriaal van de verschillende partners. De ontsluiting van informatie voor een breder publiek vindt plaats via het communicatieprogramma Ons Water.

Voor meer informatie:

- Water in beeld met bijbehorende brief minister IenM mei 2014
<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/waterkwaliteit/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2014/05/20/aanbieding-water-in-beeld-2013.html>
- Brief minister IenM aan TK Beleidsreactie op OESO rapport
<http://www.rijksoverheid.nl/zoeken/periode/afgelopen-jaar/ministerie/ministerie-van-infrastructuur-en-milieu?keyword=oeso&search-submit=Zoek>
- Voor Rijn-Oost- de voortgang is vooral beschreven in de laatste nieuwsbrief: >
<http://www.helpdeskwater.nl/algemene-onderdelen/structuur-pagina/zoeken-site/@41144/voortgangsrapportage/>
- Rijn- Oost Bestuurlijke samenvatting "Blijven werken aan schoon water" en meer uitgebreid in de KRW-Agenda:
<http://www.helpdeskwater.nl/onderwerpen/wetgeving-beleid/kaderrichtlijn-water/uitvoering-nationaal/rijn-oost/krw-agenda/@38023/krw-agenda-2016-2021/>
- Voor Rijn West <http://www.helpdeskwater.nl/onderwerpen/wetgeving-beleid/kaderrichtlijn-water/uitvoering-nationaal/rijn-west/@41146/schoon-water-beeld-3/>
- website www.agrarischwaterbeheer.nl